

College voor Toetsen en Examens

BEELDENE VORMING VMBO- GT

CONCEPT SYLLABUS CENTRAAL
EXAMEN 2027

Versie 1, september 2025

Toelichting:

Deze syllabus richt zich op het centraal examen beeldende vorming vmbo van 2027. Er zijn enkele tekstuele aanpassingen ten opzichte van de syllabus 2026: enkele begrippen zijn verwijderd of toegevoegd en sommige formuleringen zijn verhelderd. Het betreft aanpassingen op pagina's 13, 14 en 15. De aanpassingen zijn **geel** gemarkeerd.

© 2025 College voor Toetsen en Examens, Utrecht

Alle rechten voorbehouden. Alles uit deze uitgave mag mits voorzien van een bronvermelding en zonder enige wijziging worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier zonder voorafgaande toestemming van het College. Het hergebruik van eventueel auteursrechtelijk beschermd werk van derden in dit werk is niet nader geregeld door het CvTE.

INHOUD

1	Voorwoord	4
2	Verdeling examinering CE/SE	5
3	Specificatie van de globale eindtermen voor het CE	7
4	Overige onderwerpen	12
	Begrippenlijst	13

VOORWOORD

De minister heeft de examenprogramma's op hoofdlijnen vastgesteld. In het examenprogramma zijn de exameneenheden aangewezen waarover het centraal examen (CE) zich uitstrekt: het CE-deel van het examenprogramma.

Het College voor Toetsen en Examens (CvTE) geeft in een syllabus, die jaarlijks verschijnt, een toelichting op het CE-deel van het examenprogramma. Behalve een beschrijving van de exameneisen voor een centraal examen kan een syllabus verdere informatie over het centraal examen bevatten. Bijvoorbeeld over een of meer van de volgende onderwerpen: specificaties van examenstof, begrippenlijsten, bekend veronderstelde onderdelen van domeinen of exameneenheden die verplicht zijn op het schoolexamen, bekend veronderstelde voorkennis uit de onderbouw, bijzondere vormen van examinering (zoals computereexamens), voorbeeldopgaven, toelichting op de vraagstelling, toegestane hulpmiddelen.

De functie van een syllabus is een leraar in staat te stellen zich een goed beeld te vormen van wat in het centraal examen wel en niet gevraagd kan worden. Naar zijn aard is een syllabus dus niet een volledig gesloten en afgebakende beschrijving van alles wat op een examen zou kunnen voorkomen. Het is mogelijk, al zal dat maar in beperkte mate voorkomen, dat op een CE ook iets aan de orde komt dat niet met zo veel woorden in deze syllabus staat, maar dat naar het algemeen gevoelen in het verlengde daarvan ligt.

Een syllabus is ook een hulpmiddel voor degenen die zichzelf op een centraal examen voorbereiden. Een syllabus kan ook behulpzaam zijn voor de producenten van leermiddelen en voor nascholingsinstanties. De syllabus is niet van belang voor het schoolexamen. Daarvoor zijn door de SLO handreikingen geproduceerd die niet in deze uitgave zijn opgenomen.

Deze syllabus geldt voor het examenjaar 2027. Syllabi van eerdere jaren zijn niet meer geldig en kunnen van deze versie afwijken. Voor het examenjaar 2028 wordt een nieuwe syllabus vastgesteld. Het CvTE publiceert uitsluitend digitale versies van de syllabi. Dit gebeurt via Examenblad.nl (www.examenblad.nl), de officiële website voor de examens in het voortgezet onderwijs. In de syllabi 2027 zijn de wijzigingen ten opzichte van de vorige syllabus voor het examenjaar 2026 duidelijk zichtbaar. De veranderingen zijn geel gemarkeerd. Er zijn diverse vakken waarbij de syllabus 2027 geen inhoudelijke veranderingen heeft ondergaan.

Een syllabus kan ook tussentijds worden aangepast, bijvoorbeeld als een in de syllabus beschreven situatie feitelijk veranderd is. De aan een centraal examen voorafgaande Septembermededeling is dan het moment waarop dergelijke veranderingen bekendgemaakt worden. Kijkt u voor alle zekerheid jaarlijks in september op Examenblad.nl.

Het CvTE stelt het aantal en de tijdsduur van de toetsen van het centraal examen vast en de wijze waarop het centraal examen wordt afgenomen. Deze vaststelling wordt gepubliceerd in het rooster voor de centrale examens en in de Septembermededeling.

Voor opmerkingen over syllabi houdt het CvTE zich steeds aanbevolen. U kunt die zenden aan info@cvte.nl of aan CvTE, Postbus 315, 3500 AH Utrecht.

De voorzitter van het College voor Toetsen en Examens,
Drs. J.H. (John) van der Vegt MPM

1 VERDELING EXAMINERING CE/SE

Tabel:

Verdeling van de examenstof beeldende vorming GT over centraal examen en schoolexamen

Exameneenheden		CE	moet op SE	mag op SE
BV/K/1	Oriëntatie op leren en werken		GT	
BV/K/2	Basisvaardigheden		GT	
BV/K/3	Leervaardigheden in de beeldende vakken	GT	GT	
BV/K/4	Beeldend werk, productief		GT	
BV/K/5	Werkproces, productief		GT	
BV/K/6	Middelen, productief		GT	
BV/K/7	Beschouwen – eigen werk, reflectief		GT	
BV/K/8	Beschouwen – werk van anderen, reflectief	GT		GT
BV/V/1	Eindopdracht, productief en reflectief	GT		GT
BV/V/2	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie		GT	
BV/V/3	Vaardigheden in samenhang	GT		GT

Het centraal examen bestaat uit een Centraal Praktisch Examen (CPE) en een Centraal Schriftelijk Examen (CSE). Beide wegen in het CE even zwaar.

In het CPE worden de volgende exameneenheden getoetst:

- BV/V1 (Eindopdracht, productief en reflectief)
- BV/V3 (Vaardigheden in samenhang)

In het CSE worden de volgende exameneenheden getoetst:

- BV/K3 (Leervaardigheden in de beeldende vakken) en
- BV/K8 (Beschouwen- werk van anderen, reflectief)

1.1 RELATIE CPE EN CSE

Het CPE en het CSE zijn gebaseerd op hetzelfde thema. Het CPE vormt, omdat het eerder wordt afgenomen dan het CSE, indirect een voorbereiding op het CSE. In het CPE ligt het accent op het zelf produceren van beeldend werk. Het CSE legt het accent op het reflecteren op beeldend werk van kunstenaars en vormgevers. In beide examens wordt aandacht besteed aan het proces dat aan beeldend werk vooraf gaat.

1.2 MAGAZINE

Het magazine presenteert het jaarlijks wisselende thema, dat voor de vier beeldende disciplines identiek is. Het magazine bevat informatie over de verschillende wijzen waarop en intenties waarmee kunstenaars en vormgevers het thema in beeld hebben gebracht. Het is een kleurenkatern van acht pagina's. Daarbij gaat het magazine vooral in op werkprocessen van kunstenaars en vormgevers die werk hebben gemaakt binnen het thema. Tenslotte geeft het magazine de aspecten van de culturele- en/of kunsthistorische context aan die voor het CSE relevant zijn. Op deze wijze vormt het magazine een leidraad voor het CPE én CSE.

Het magazine wordt in december naar de scholen gestuurd en kan dan aan de kandidaten uitgereikt worden. Tijdens de examenzitting CSE ontvangen de kandidaten de opgaven. Bij het CPE krijgen de kandidaten de opgaven tijdens de eerste examenzitting uitgereikt.

1.3 BEGRIPPENLIJST

In deze syllabus is een begrippenlijst opgenomen voor het CSE en CPE (zie bijlage I).

De lijst geeft een totaal overzicht van de begrippen en vaardigheden die elke kandidaat moet (her)kennen en benoemen. Voor het CPE zijn per beeldend vak afzonderlijk de vakspecifieke begrippen en vaardigheden opgenomen.

2 SPECIFICATIE VAN DE GLOBALE EINDTERMEN VOOR HET CE

2.1 CPE - HET CENTRAAL PRAKTISCH EXAMEN

2.1.1 Periode en afnamemoment

Het CPE wordt afgenomen in de periode die voorafgaat aan het CSE, in de regel vanaf medio maart tot half mei. De tijdsduur van het CPE bedraagt 12 klokuren, die de school naar eigen inzicht kan inroosteren in de daarvoor vastgestelde periode. Het CPE dient afgerond te zijn voordat het CSE wordt afgenomen.

2.1.2 Vorm

Het CPE bestaat uit 6 onderdelen (A tot en met F) die de kandidaten moeten doorlopen en waarop wordt beoordeeld. Deze komen overeen met de onderdelen van een creatief proces en zijn voor elke kandidaat gelijk.

2.1.3 Beoordeling

Beoordeling van het CPE vindt plaats door de eigen docent (de examinator) en een tweede corrector aan de hand van het correctievoorschrift (beoordelingsmodel). De tweede corrector wordt door het bevoegd gezag van de school benoemd.

Examinator en tweede corrector zijn gehouden aan de score-omzettingsschaal zoals die medio juni op Examenblad wordt gepubliceerd.

2.1.4 De CPE-documenten

Voor de leerling:

- Magazine
- Opgavenboekje

Voor de examinator

- Correctievoorschrift
- Instructie voor de examinator
- Authenticiteitsverklaring
- Procesverbaal

BV/V/1	Eindopdracht, productief en reflectief De kandidaat kan 1 zelfstandig een probleemstelling formuleren en komen tot autonoom of toegepast beeldend werk <ul style="list-style-type: none">- voor kandidaten in het vak tekenen betekent dit komen tot tweedimensionale beelden- voor kandidaten in het vak handenarbeid betekent dit komen tot driedimensionale beelden- voor kandidaten in het vak textiele werkvormen betekent dit komen tot twee- of driedimensionale beelden in textiel- voor kandidaten in het vak audiovisuele vormgeving betekent dit komen tot een geënceneerde sb/ bg (stilstaand beeld/bewegend beeld) of een documentaire 2 diverse fases van het werkproces zelfstandig doorlopen en het tijdspad ervan zelf bewaken; 3 aspecten van de voorstelling en aspecten van de vormgeving (beeldende aspecten, technieken en de daarbij behorende materialen, apparatuur en gereedschappen) zelfstandig kiezen en zo toepassen dat ze een bijdrage leveren aan de zeggingskracht van het eigen autonome werk en/of het eigen toegepaste werk; 4 het eigen beeldend werk en het doorlopen proces zelfstandig presenteren en er zelfstandig op reflecteren; 5 aan de hand van de probleemstelling zelfstandig een relatie leggen tussen het eigen beeldend werk en het beeldend werk van anderen aan de hand van aspecten van de voorstelling, beeldende aspecten, technieken met de daarbij behorende materialen, apparatuur, gereedschappen, aspecten van de culturele en/of kunsthistorische context.
---------------	---

Toelichting

De CPE-opgave wordt zodanig aangeboden dat de kandidaat geleid wordt bij het maken van noodzakelijke keuzen. Daarnaast wordt de kandidaat gesteund in het bewaken van de tijd. De onderdelen waarmee een kandidaat door het examen geleid wordt zijn:

- Oriënteren
- Beeldend onderzoeken
- Vaststellen ontwerp
- Uitvoeren
- Evalueren en beoordelen
- presenteren

De kandidaat kan vanuit een thema komen tot een persoonlijke verbeelding. De verbeelding kan betrekking hebben op autonoom of toegepast beeldend werk.

Afhankelijk van de aangeboden beeldende discipline op de school worden de beelden twee- dan wel driedimensionaal en wordt er gewerkt met voor de discipline geëigende middelen.

De kandidaat kan

- a een probleemstelling verkennen
- b een probleemstelling analyseren
- c voor de probleemstelling diverse beeldende oplossingen bedenken
- d voor de probleemstelling mogelijkheden voor beeldende oplossingen verkennen
- e uit de mogelijke oplossingen een keuze maken
- f de gekozen oplossing uitvoeren
- g het doorlopen werkproces vastleggen en ordenen
- h de gekozen oplossing en het doorlopen werkproces presenteren en toelichten
- i op de gekozen oplossing en het doorlopen werkproces reflecteren
- j bovenstaande activiteiten in samenhang uitvoeren
- k werkzaamheden binnen de vooraf gestelde tijd afronden

Stappen a, b en c

De stappen a, b en c kunnen beschouwd worden als oriëntatie op het thema en oriëntatie op de verbeelding van het thema.

De kandidaat kan laten zien dat er aan een thema verschillende kanten zitten die mogelijkheden geven voor verbeelding. De kandidaat kan deze mogelijkheden verkennen en zichtbaar maken. De kandidaat kan uit de verkende mogelijkheden een keuze maken en deze toelichten. Beeldend onderzoek wordt 'breed' genoemd wanneer een kandidaat kan laten zien dat hij in staat is veel verschillende ideeën naast elkaar en in samenhang met elkaar te onderzoeken.

Stappen d, e en f

De stappen d, e en f hebben betrekking op het doen van beeldend onderzoek en het uitwerken van een bepaalde oplossing. De kandidaat kan laten zien dat bij het uitwerken van een oplossing bepaalde aspecten nader onderzoek vragen en kan dat onderzoek op verschillende wijzen uitvoeren door:

- te schetsen (ruimtelijk, twee dimensionaal, digitaal)
- relevant beeldmateriaal te verzamelen
- vormen te onderzoeken
- materiaalproeven te doen

De kandidaat toont daarmee dat hij voorstelling, vormgeving en gebruikte media in samenhang kan toepassen.

De kandidaat kan op deze manier komen tot een verbeelding van het thema, gebruikmakend van gegevens uit de oriëntatie en het beeldend onderzoek. Van belang is dat de kandidaat laat zien dat hij keuzes maakt.

Beeldend onderzoek wordt 'diep' genoemd wanneer de kandidaat bij de uitwerking van een gekozen idee alternatieven en varianten kan onderzoeken.

Stappen g, h en i

Bij de stappen g, h en i wordt van de kandidaat verwacht dat deze in staat is zijn werkstuk optimaal te presenteren waarbij inzicht gegeven wordt in de wijze waarop het werkstuk tot stand is gekomen en op hetgeen dat daaraan vooraf is gegaan.

Stap k

Stap k verwacht van de kandidaat dat deze het tijdspad kan bewaken. In het CPE krijgen de kandidaten ondersteuning in de vorm van een globale tijdsinvestering voor de verschillende stappen.

Van de kandidaat wordt verwacht dat deze in staat is om binnen zijn werk een relatie te leggen tussen de voorstelling en het gebruik van aspecten van de vormgeving (beeldende aspecten, materialen en technieken). Inhoud, vorm en medium dienen in het gemaakte werk tot uitdrukking te komen.

Van de kandidaat wordt verwacht dat deze in staat is een vergelijking te maken tussen zijn eigen werk en dat van een ander aan de hand van aspecten van de voorstelling en aspecten van de vormgeving (beeldende aspecten, technieken en de daarbij behorende materialen, apparatuur en gereedschappen).

BV/V/3	Vaardigheden in samenhang De kandidaat kan de vaardigheden uit de eindtermen van het kerndeel in samenhang toepassen.
---------------	---

Toelichting

Het opgavenboekje met de CPE-opdracht heeft een dusdanige structuur en lay-out dat de kandidaat de vaardigheden - zowel productief als reflectief - in samenhang kan uitvoeren.

Zo geeft het boekje aanwijzingen, bevat het vragen die beantwoord moeten worden en kent het deelopdrachten die uitgevoerd moeten worden. Het magazine functioneert daarbij als een toegankelijk en begrijpelijk naslagwerk.

2.2 CSE - HET CENTRAAL SCHRIFTELIJK EXAMEN

2.2.1 Afnamemoment

Na het CPE volgt het CSE en dit wordt afgenomen in een zitting van 120 minuten.

2.2.2 Vorm

Het CSE bestaat uit 35 (plus of min 10%) vragen, meestal verdeeld over 4 blokken. De blokken hebben een inhoudelijke relatie met het thema. In het CSE worden geen vragen gesteld die vakspecifieke kennis van een van de vier disciplines vereisen.

2.2.3 Beoordeling

De beoordeling van het CSE vindt plaats aan de hand van het correctievoorschrift dat een bindend karakter heeft. Naast de correctie door de eigen vakdocent is er sprake van een correctie door een andere - door de minister aangewezen - vakdocent.

2.2.4 De CSE-documenten

Voor de leerling:

- Opgavenboekje
- Afbeeldingenboekje
- Uitwerkbijlage
- Incidenteel: een bijlage

Voor de examinerator:

- Correctievoorschrift

BV/K/3	Leervaardigheden in de beeldende vakken
	De kandidaat beheerst een aantal strategische beeldende vaardigheden die bijdragen tot de ontwikkeling van het eigen leervermogen.
	De kandidaat kan
	a in beeldende processen van anderen keuzes herkennen en benoemen
	b op beelden van anderen reflecteren

Toelichting

- a De kandidaat kan fasen van het proces dat voorafgaat aan het tot stand komen van een beeldend werk benoemen. In het CSE hebben deze fasen van het proces betrekking op werk van beeldend kunstenaars en vormgevers (zie verder BV/V/1).
- b Reflecteren is het beschouwen van beeldende kunst en vormgeving waarbij formele en inhoudelijke eigenschappen van beeldend werk in hun context worden geanalyseerd. Onder beeldend werk wordt onder meer verstaan: producten van beeldende kunst en vormgeving (zowel twee- als driedimensionaal) en producten van beeldende kunst in allerlei beschikbare media.

BV/K/8	Beschouwen beeldend werk van anderen
	De kandidaat kan
	1 in beeldend werk van anderen de functionaliteit, de aspecten van de voorstelling, de vormgeving en de culturele en/of kunsthistorische context benoemen en toelichten;
	2 in autonome beelden en toegepast werk van anderen de volgende aspecten benoemen en toelichten:
	a aspecten van de voorstelling
	b aspecten van de vormgeving/beeldende aspecten
	c technieken en de daarbij behorende materialen, apparatuur, gereedschappen
	d functionaliteit
	e aspecten van de culturele en/of kunsthistorische context

Toelichting

Van de kandidaat wordt verwacht dat deze een relatie kan leggen tussen vorm en functie.

Voorafgaande aan het betreffende examenjaar wordt in de 'Septembermededeling' het thema genoemd. In het magazine worden de aspecten van de culturele en/of kunsthistorische context die voor het CSE relevant zijn aangegeven.

3 OVERIGE ONDERWERPEN

Informatie

Het CvTE stelt jaarlijks bijtijds de vorm van het CPE en het CSE vast, evenals het aantal en de duur van de zittingen en de wijze waarop de correctie is georganiseerd. Het thema voor het betreffende examenjaar wordt vermeld in de zogenaamde 'Septembermededeling' van het CvTE en verder uitgewerkt in het magazine.

Informatie, zoals verzending, hulpmiddelen, rooster, WOLF en normering wordt gepubliceerd op www.examenblad.nl.

BEGRIPPENLIJST

Deze lijst geeft een overzicht van de begrippen en vaardigheden die elke kandidaat moet kennen en herkennen. Voor het CPE zijn per beeldend vak afzonderlijk de vakspecifieke begrippen en vaardigheden opgenomen die in de verschillende CPE's een rol kunnen spelen.

BEGRIPPEN CENTRAAL PRAKTISCH EXAMEN en CENTRAAL SCHRIFTELIJK EXAMEN BV

I Verschijningsvormen/ beelddragere

Autonome kunst	3-d print	ets	mobile
Toegepaste kunst	affiche	exterieur	mode(-accessoires)
	afgietsel	foto(serie)	monument
Tweedimensionaal	animatie	film	objet-trouvé
Driedimensionaal	architectuur	fotomontage	paneel
	assemblage	game	performance / happening
Stilstaand	beeldhouwwerk	gravure	plattegrond
Bewegend	buste	grafiek	ready-made
	(video) clip	graffiti	reliëf
	collage	illustratie	reportage
	commercial	industriële vormgeving	scherm
	computer(animatie)	installatie	schilderij
	conceptueel	instructiefilm	sculptuur
	decor	interieur	sokkel
	decoratie	karikatuur	speelfilm
	design	keramiek	still
	drama(serie)	kinetisch object	tekening
	documentaire	kostuum	trailer
	druk	miniatuur	video(clip)
		mixed-media	vr-bril
			(wand)tapijt

II Aspecten van de voorstelling

	attribuut	idealiseren	stilleven
	accessoire	kleding	symbool
	blikrichting	landschap	thema
	en face	mimiek	vereenvoudigd
	en profil	naar de fantasie	vertellend
	en trois quart	naar de waarneming	uitdrukking
	gebaar	onderwerp	verhaal
	gezichtsuitdrukking/ mime	personage	
	houding	portret	
	geënceneerd		
	genre		

III Zeggingskracht/ karakteristieken						
bijvoor beeld	agressief	eentonig	feestelijk	monumentaal	somber	Verdrietig
	angstig	eenzaam	futuristisch	naturalistisch	sober	vergankelijk
	beweeglijk	eerbetoon	geëmotioneerd	nét echt/ realistisch	statisch	verstild
	chaotisch	expressief	harmonieus	ordelijk	surrealistisch	vervreemdend
	chique	dramatisch	ironisch	romantisch		vrolijk
	cynisch	dynamisch	klassiek			zakelijk
		lieflijk				

IV Proces			
	atelier	lijst	scenario
	ambachtelijk	mal	schetsen
	beeldmateriaal	materiaalproef	sfeerblad
	beeldend onderzoek	maquette	stijl
	compositieschets	mindmap	storyboard
	construeren	oeuvre	studio
	documenteren	onderzoek	voorstudie
	draaiboek	opdracht	vormonderzoek
	experiment(eren)	portfolio	werkwijze
	ideeënblad	prototype	
	industrieel	regie	
	inlijsten	registreren	

V Functionaliteit			
	decoratief	praktisch	toegepast
	educatief	religieus	verhalend
	esthetisch	status	verwijzend
	gebruiksfunctie	symbolisch	waarschuwend
	geëngageerd		wervend
	mythologisch		

VI Culturele en kunsthistorische context			
	avantgarde	depot	origineel
	archeologie	elite	progressief
	archieft	erfgoed	religieus
	beeldtaal	hedendaags	renovatie/restauratie
	behoudend	historisch	revolutionair
	conserveren	idealistisch	
		klassiek	
		maatschappelijk	
			sociaal/socialistisch stijl/kunststroming tegendraads traditie tijdgeest uitbundig

VII Aspecten van de vormgeving				
A Beeldende aspecten	compositie/ordening	licht	ruimte	vorm
	aandachtspunt aanzicht (voor/zij/achter) (a)symmetrie compositievormen zoals - all-over - centraal - diagnoaal - driehoeks evenwicht/harmonie herhaling opstelling plaatsing richting ritme vlakverdeling kleur kleurencirkel kleurcontrasten, zoals - complementair - licht-donker - warm-koud kleurfamilie kleurgebruik kleurhelderheid kleurmenging kleurverloop optische kleurmenging primaire kleuren secundaire kleuren tertiaire kleuren (on) verzadigde kleuren zuivere kleuren	clair-obscur eigen schaduw glimlicht kunstlicht licht- donker contrast lichteffecten lichtval lichtrichting meelicht strijklucht natuurlijk licht schaduwwerking slagschaduw tegenlicht zijlicht lijn contour lijndikte lijnrichting lijnsoort lijnwerking lineair textuur zoals: fijn, glad, grof, ruw stofuitdrukking	afsnijding atmosferisch perspectief close-up coulissewerking diepte groot voor- klein achter kader kikvorsperspectief kleurperspectief lijnperspectief ooghoogte overlapping plasticiteit plat ruimte omvattend ruimte suggestie ruimtewerking scherptediepte standpunt verdwijnpunt verkorting vervaging vogelvluchtperspectief structuur, zoals - geweven - gestapeld - gevlochten	abstract figuratief geabstraheerd gedetailleerd geometrisch gesloten vorm gestileerd gestroomlijnd maatverhouding massief open vorm organisch restvorm schematisch silhouet vereenvoudigd vlak volume vormsoort vormcontrast geluid vocaal instrumentaal digitaal hanteringswijze

B Materialen				
CSE	CPE TE	CPE HA	CPE TEX	CPE AV
beton	acrylverf	beton	garens:	cd
computer	aquarelverf	engobe poeders	gemengde garens	cd-rom
doek / stof	ecoline	gips	katoen	computer
garens	gouache	glazuurpoeders	linnen	doka (en toebehoren)
geluid	houtschool	hout:	touw	dvd
hout (massief, plaat)	olieverf	massief	wol	film-, foto camera
houtschool	inkt	plaat	stoffen:	foto papier
inkt	papier	leer	badstof	fotorolletje
karton	pastel	marmar	bont	geluidsapparatuur
klei	plakkaatverf	metaal (draad, plaat)	doek	lenzen
krijt	potlood	niet-plastische kunststoffen	fleece	lichtapparatuur
licht	siberisch krijt	plastische (kunst)stoffen	jute	objectief
metaal	software	software	kant	printer
papier	verf	steen	katoen	projectie-/beeldscherm
potlood	vetkrijt	verf	kunststof	scanner
software		was	leer	software
stof			linnen	video film
textiel			software	VR-bril
verf			tricot	
vezels			tule	
video/film			vilt	

C Technieken				
CSE	CPE TE	CPE HA	CPE TEX	CPE AV
assembleren	arceren	buigen	appliqueren	acteren
(be)drukken	aquarelleren	draaien	breien	belichten
beeldhouwen	collage	drijven	borduren	concept maken
boetseren	constructief tekenen	glazuren	construeren	draaiboek maken
bouwen	dekkend schilderen	gutsen	dessineren	decor bouwen
digitaliseren	(diep)drukken	hakken	draperen	focussen
digitaal presenteren	egaal schilderen	(hout)verbindingen maken	haken	interviewen
collage	hoogdrukken	insnoeren	knopen	kostumeren
construeren	knippen	klinken	modelleren	monteren
ensceneren	mengen	knippen	naaien	regisseren
filmen	monotype	lassen	rafelen	registreren
fotograferen	nat-in-nat schilderen	omklappen	sjabloneren	script maken
gieten	plakken	oprollen	spannen	storyboard maken
grafische technieken	pointilleren	ponsen	spinnen	spotten
modelleren	scheuren	raspen	stempelen	zoomen
monteren	schilderen (in toon, kleur en toets)	scheuren	tamponeren	
schetsen	sjabloneren	schuren	twijnen	
schilderen	snijden	plooien	verstevigen	
sjabloneren	spatten	polijsten	verven	
tekenen	tamponeren	ritsen	vilten	
textiele technieken	transparant schilderen	solderen	vlechten	
zeefdrukken		snijden	vouwen	
		vijlen	weven	
		vouwen		
		zagen		

COLLEGE VOOR TOETSEN EN EXAMENS

Het College voor Toetsen en Examens is namens de overheid verantwoordelijk voor de kwaliteit en het niveau van de centrale examens en toetsen in Nederland. Het heeft verschillende examens en toetsen onder zijn hoede.

[cvte.nl](https://www.cvte.nl)

SAMEN BOUWEN WE AAN GOEDE TOETSEN EN EXAMENS

 Centrale Eindtoets primair onderwijs: de eindtoets die de overheid aanbiedt aan leerlingen uit groep 8. De uitkomst is een advies voor het best passende brugklatype. [Centraleeindtoetspo.nl](https://www.centraleeindtoetspo.nl)

 Centrale examens voortgezet onderwijs: het centrale deel van de eindexamens vmbo, havo of vwo. Het diploma geeft toegang tot passend vervolgonderwijs. [Examenblad.nl](https://www.Examenblad.nl)

 Staatsexamens voortgezet onderwijs: examens voor iedereen die individueel of op vso-scholen niet in staat is via het regulier voortgezet onderwijs examen af te leggen. [Staatsexamensvo.nl](https://www.Staatsexamensvo.nl)

 Centrale examens middelbaar beroeps- onderwijs: centrale examens Nederlandse taal en Engels voor studenten in het mbo. De uitkomst is onderdeel van het mbo-diploma. [Examenbladmbo.nl](https://www.Examenbladmbo.nl)

 Staatsexamens Nederlands als tweede taal: examens Nederlandse taal voor iedereen die Nederlands niet als moedertaal heeft. Het diploma toont aan dat het Nederlands voldoende is voor werk of opleiding. [Staatsexamensnt2.nl](https://www.Staatsexamensnt2.nl)